

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Gondolatok az 5771. zsinagógai év kezdete előtt

Elul havában jár a zsidó naptár, ezekben a napokban a Nagyünnepekre készülünk. Az idén szeptember elején, nagyon korán kezdődnek a hagyomány szerint félelmetes napoknak nevezett ünnepek.

A készülődés hónapja a visszatekintés is. Az elmúlt év számos változást hozott a régió zsidó közösségeinek életében. Új vezetőséget választott a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége, parlamenti választásokat tartottak Szlovákiában és Magyarországon egyaránt.

A Komáromi Zsidó Hitközség által szervezett programok tovább haladtak az évekkal ezelőtt megkezdett úton, oktatta, tanítva, kultúrát közvetítve mindenki felé. Elmondhatjuk, hogy sikeresen vettük az akadályokat, megvalósítva havonta legalább egy program megszervezését, különböző stílusban, hol szűkebb, hol szélesebb célközönségnek. Az ünnepekre befejeződik a Menház hat éve tartó felújításának jelentős része. Közös feladatunk megtölteni tartalommal a kívülről és belülről is megújuló épületet.

A háromhónapos nyári szünet alatt számos új programot készítettünk elő. Új rovatokkal gazdagodik a Hitközségi Híradó. Megjelentettük az első könyvet közösségünk kiadásában, színes kiadvánnyal készülünk a Komáromba látogató érdeklődők, turisták számára.

Az őszi programok sorozatát a Zsidó Kultúra Európai Napja nyitja, melyen az elmúlt évek hagyományait követve ismét szélesre tárjuk a Menház kapuit és számos városból, faluból jönnek majd a kultúránk iránt érdeklődők. Reméljük, hogy az egésznapos színes program minden generáció számára különleges élményt nyújt majd.

Három nappal a rendezvény után köszönt be Rosh Hasanah, az Új Év. A komáromi zsidó élet folytonosságát jelzi, hogy legalább ezeken a napokon működik zsinagógánk, összegyűnünk az ünnep napjain, együtt tanulunk, imád-

kozunk. Kiemelten fontos feladatunk ez. Tudjuk, hogy hittestvéreink jelentős részére keveset mondanak az imakönyv héber betűi, kissé félve jönnek el, vagy inkább távolmaradnak ezektől az alkalmaktól. Célunk az, hogy mindenki ott legyen, ott lehessen velünk. Az ünnepi liturgizációk részei annak az alapfokú tanulási folyamatnak, amelyhez folyamatosan lehet csatlakozni. Az ünnepek idejében ezúttal is mindent elmagyarozunk az alapoktól. Fonetikus imakönyvek segítik a tájékozódást ebben a csodálatos világban.

A hagyományok tisztelete, a személyes részvétel az egyetlen út a komáromi zsidó jövő érdekében, ezért is kérünk mindenkit, legyenek ott, legyenek velünk. Közösségünk létszáma már nagyon kicsi, Önökre is szükségünk van. Valamennyi programunk nyitott mindenki számára. Kérjük, jöjjenek el és legyenek részesei az ünnepeknek.

Találkozzunk a Menházban!

A HH szerkesztői

Zsidó Kultúra Európai Napja

Komárom, 2010. szeptember 5.

10:00 – Zsidó Hitközségek és Községek III. Regionális találkozója

Téma: Hogyan is látjuk magunkat? Hogyan látnak mások minket? Bevezető előadás: Szlovákiai magyar fiatalok a zsidókról.

Tóth Erzsébet Fanni (a komáromi Selye János Gimnáziumban érettségizett, Hollandiában folytatta egyetemi tanulmányait, jelenleg Bécsben tanul.

„Köztudott, hogy egyre fiatalabb korosztályok körében is kimutatható és folyamatosan terjed az idegengyűlölet. Előadásomban megvitatom, milyen a szlovákiai magyar fiatalok zsidókról alkotott képe. Az eredmények kb. 2500 középiskolás és kb. 600 egyetemista véleményét tükrözik. Bemutatom, hogy a diákok hogyan viszonyulnak a többségi társadalomhoz, a magyarországi

magyarokhoz, illetve más olyan, a közeli körben élő etnikumokhoz, mint pl. a cigányok. Célom, hogy felhívjam a figyelmet az etnikumon alapuló előítéletek markáns jelenlétére, illetve rámutassak arra a tényre, hogy Szlovákia különböző részein másképp jelennek meg ezek a jelenségek.“

Támogatónk

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Minden Kedves Olvasónknak Boldog Új Évet kívánunk! Shana tova 5771!

A KZSH titkárságának hírei

A KZSH titkársága a nyári szünet után újra hétfőn 15:00-17:00-ig és csütörtökön 10:00-12:00-ig fogadja az ügyfeleket. Előzetes egyeztetés után más időpontokban is lehetséges a látogatás. Haas Judit irodavezető elérhetőségei: telefon 7731-224, e-mail: menhaz@menhaz.sk. Az őszi ünnepek miatt az iroda az alábbi napokon zárva tart:

2010. szeptember 8. szerda

2010. szeptember 9. csütörtök

2010. szeptember 10. péntek

2010. szeptember 17. péntek

2010. szeptember 23. csütörtök

2010. szeptember 24. péntek

2010. szeptember 29. szerda

2010. szeptember 30. csütörtök

2010. október 1. péntek

Erev Rosh Hasanah

Rosh Hasanah I. nap

Rosh Hasanah II. nap

Erev Jom Kippur

Szukkot 1. nap

Szukkot 2. nap

Szukkot 7. nap

Szukkot 8. nap

Simchat Tora

Szeptember 1-jén és 15-én (szerda) a KZSH titkársága állami ünnepek miatt zárva tart.

Luach 5771

A KZSH titkárságán már megrendelhető az 5771-es zsinagógai év naptára (magyar vagy cseh változat). Igényüket a 7731-224-es számra vagy a kile@menhaz.sk címre várjuk.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy

10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✧ Szeptember első hétvégéjén Bajmócon rendezik meg a szlovákiai nyári Maccabi játékokat. Az országos rendezvényen számos sportágban van indulási lehetőség.

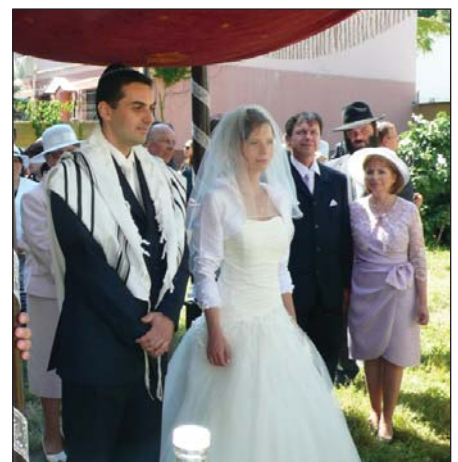
✧ A nyár folyamán pályázati támogatásoknak köszönhetően újabb könyvekkel gazdagodott a Spitzer Béla Kiskönyvtár állománya.

✧ A KZSH továbbra is várja önkéntesek jelentkezését a Spitzer Béla Kiskönyvtár rendezésével kapcsolatos munkálatokhoz.

✧ A SZLOZSIHISZ vezetése megküldte a tervezett új alapszabály és a választási rend végleges változatát véleményezésre. A tervek szerint az ügyben Kassán, az országos vezetőség őszi ülésén születik döntés.

Esküvő Pozsonyban!

Augusztus 1-jén a pozsonyi zsinagógában tartották **Lenka Sillerová** és **Tomás Potok** esküvőjüket. A nyitrai származású fiatal párnak és családjuknak ezúton gratulálunk. Mazl Tov!

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – őt: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

TRADÍCIÓ a komáromi zsinagóga hitéleti oldala

Imarend az 5771. év Nagyünnepeire

2010. szeptember 8., szerda, 18:30:

Erev Rosh Hasanah

A zsidó újév beköszöntése. Az esti Istentisztelet után ünnepi vacsorával várunk mindenkit a Wallenstein Zoltán teremben. Ünnepi beszédet mond Megyes Pál rabbijelölt.

2010. szeptember 9., csütörtök, 18:30

Rosh Hasanah 1. napja

Az ünnep első napjának délutánján kerül sor a hagyományos Taslich szertartásra, a Tanház a Menházban sorozat keretében közösen tanulunk majd a zsidó újév szokásairól kezdő szinten, mindenkinek ajánljuk.

2010. szeptember 10., péntek, 18:30

Rosh Hasanah 2. napja

Az ünnep ezekben az órákban ér véget, a délutáni imát a Szombat köszöntése követi. Shabat Hagadol, a 10 bűnbánó nap egyetlen szombatja kiemelt jelentőségű a két legnagyobb zsidó ünnep között. Köszöntsük együtt! A szombatfogadás után Kiddusra kerül sor a Wallenstein Zoltán teremben. A szombatról és a 10 napról közösen tanulunk a Tanház a Menházban keretében.

2010. szeptember 17., péntek, 18:30

Kol Nidré

A böjt kezdete: 18:42

Kivételes alkalom, amikor a szombatok szombatja Jom Kippur Shabatra esik. A legnagyobb zsidó ünnepen egy-

szerre köszöntjük az ünnepet és a Szombatot. Ünnepi beszédet mond Megyes Pál rabbijelölt.

2010. szeptember 18., szombat, 10:00

Jom Kippur

A böjt vége: 19:45

Jom Kippur délelőttjén a hagyományos Mazkiron emlékezünk az elhunytakra, a Tanház a Menházban keretében együtt tanulunk az ünnep jelentőségéről. 19:00-kor visszatérünk a zsinagógába, meghallgatjuk a Neilát, a záróimát, majd Havdalával búcsúzunk az ünneptől. Közösen törjük meg a 25 órás böjtöt tejes ételek fogyasztásával.

2010. szeptember 26., vasárnap, 14:30

Szukkot

A Sátoros ünnepen a Shalom klub összejövetelén együtt ünnepelünk a tavaly ajándékba kapott sátrunkban. Különleges programmal várunk mindenkit. **A Shalom klub vendége Vajnorsky Teri néni és családja Jeruzsálemből.**

Kérjük Kedves Olvasóinkat, hogy az időpontokat már most szíveskedjenek feljegyezni. A KZSH tagjainak kis létszáma miatt nagyon fontosnak tartjuk, hogy mindenki ott tudjon lenni.

A régió más településeiről érkezőknek pályázati támogatásoknak köszönhetően ingyenesen szállást biztosítunk Rosh Hasanah és Jom Kippur idejére. Kérjük, előzetesen szíveskedjenek a kile@menhaz.sk címen vagy a titkárságon regisztrálni.

(Folytatás a 3. oldalon)

Zsidó Kultúra Európai Napja

(Folytatás az 1. oldalról)

Hogyan is látjuk magunkat? – Megyes Pál rabbijelölt

Hagyományaink szerint szeptember első vasárnapjának délelőttjén a komáromi zsinagógában találkoznak a régió zsidó hitközségei és közösségei. A program nyitott minden érdeklődő számára. A találkozón a közösségi lét aktuális kérdéseit vitatjuk meg.

12:00 – Kóser ebéd a Menházban – Bina Stiefel pöstyéni rebecen ételkülönlegességei

Előzetes regisztráció szükséges legkésőbb 2010. augusztus 31-ig, a kile@menhaz.sk címen. Az ebéd ingyenes.

13:30 – Ünnepváró – Turi Anett judaisztika tanár előadása a közelgő Nagyünnepek előtt.

14:00 – Zsidóság és művészet – Miriam Neiger Fleischmann festőművésznő előadása.

Miriam Neiger Fleischmann Komáromban született, 1 éves kora óta Jeruzsálemben él. Évente több alkalommal lá-

togat városunkba, ahol ma már műtermet tart fenn. A 2010. évi Zsidó Kultúra Európai Napja témája a zsidóság és a művészetek.

14:30 – Miért kell Kohn bácsinak négy hűtőszekrény?

Papp Richárd kulturális antropológus a zsidó humorról mesél viccekkel és történetekkel fűszerezve.

Papp Richárd évek óta kutatja a zsidó humor kérdését, elsősorban a budapesti Bethlen téri zsinagóga közösségében. A közelmúltban könyve is megjelent a témában.

15:15 – A Kehila és a Kehila Haver díjak átadása a zsinagógában.

15:30 – A Zmirim együttes koncertje

A budapesti Lauder Iskola mellett működő zeneiskola diákjai alkotják a ma már professzionális szinten játszó diák klezmer együttest. A Zmirim Nagy Anna és Radó Anna vezetésével első alkalommal koncertezik Komáromban.

A programot a Komáromi Zsidó Hitközség szervezi. A műsorváltozás jogát a szervezők fenntartják.

Támogatók: Komárom városa, JHF, Pincus Alapítvány, The Rothschild Foundation, Europe, European Jewish Fund, JDC, MAZSIHISZ

A belépés díjtalan!

Kaposvár bemutatkozik

Beszélgetés Róna Lászlóval, a Kaposvári Zsidó Hitközség elnökével

Róna László vagyok, az új forinttal egy napon születtem, tisztázatlan körülmények közt. Az nincs ugyanis tisztázva, hogy engem adtak-e ki a forint tiszteletére, vagy a forintot az enyémre. Mindenesetre azóta együtt romlunk. Alapvetően gépészmérnök vagyok, de a Bar-Micvara megszerzett –igen házagos- ismereteimet az ORZSE liturgiai tanszékén igyekeztem bővíteni. Ennek eredményeként azóta, ha igen nagy a szükség, néha a Hitközségnél előimádkozóként is funkcionálok az elnöki tisztség el látása mellett. Ilyenkor mindig van egy kikötésem a kile felé, mielőtt a bimához álok: kérem, hogy a kórus nyomja el a hangomat, mert az énekhangom tömegoszlatásra is alkalmas.

Melyek voltak a kaposvári közösség életének legfőbb állomásai?

Az 1929-es kiadású Zsidó Lexikon szerint: „Kaposvár, rend. Tan. Város Somogy vm. 29610 lak. A kaposvári hitközség keletkezésére nézve semmiféle adat nem áll rendelkezésre. Csak a hagyományokból és a megkopott sírkövek alig olvasható felirataiból lehet következtetni arra, hogy Kaposváron bizonyíthatólag, több mint száz évvel ezelőtt kezdődhetett el a hitközségi élet. Az alapítók és az első előljárók nevét nem ismerjük, általában pozitív, megbízható adataink csak abból a korból vannak, amikor a hitközségi élet túl a kezdeten a normális fejlődés állapotában volt.” Az teljesen bizonyosra vehető, hogy a hitközség, illetve „jogelődje” az 1700-as évek végén már létezett. Ezt csak példaként említve, a ma már Kaposvárhoz tartozó toponári temető sírkövei is bizonyítják a birtokunkban lévő anyakönyveken kívül. Az 1778-as Somogy megyei zsidóösszeírás kifejezetten jövedelemfelmérés céljából készült. Az összeírás a jövedelmeken kívül a vagyoni helyzetet is tartalmazta. Itt elsősorban mezőgazdasági vagyonyra kell gondolni.

A század végére Kaposváron már három zsidó család élt, összesen 18 taggal. Közülük hárman kereskedők, ketten pedig házalók voltak, vagyis a „megszokott” zsidó foglalkozásokat űzték.

A kaposvári zsidóság létszáma csak nagyon lassan növekedett: a városban 1821-ben is csak kilenc család élt harminc taggal. Ez a tény érthetővé válik, ha a tulajdonviszonyokra gondolunk. Kaposvár herceg Esterházy uradalma volt, aki nem engedte a zsidókat letelepedni a városban. Emiatt a közeli faluban, a gróf Festetics János birtokában lévő Toponáron vásároltak házat maguknak. Ennek köszönhető, hogy

1815-ben már 119 zsidó élt Toponáron, az akkori lakosság 10%-a.

Festetics gróf nagymértékben elősegítette a zsidóság letelepedését a faluban. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy „... gróf Festetics János által adományozott telken lázas sietséggel megindult a zsinagóga építése. A templom renaissance stílusban épült. A frigszekrény ajtajára ünnepeken felkerült az aranyújtásos selyemterítő, amit Festetics Karolina grófnő adományozott.”

Toponáron 1778-ban már sachter is működött Josephus Israel személyében. Ő látta el a faluban a zsidó fiatalok nevelését is. Rövidesen rabbi is került a közösség élére: Kohl Tamás. Minden valószínűség szerint a szerző ebben az esetben hibásan olvasta a nevet. Bizonyosra vehető, hogy a születési anyakönyvben –először 1817-ben szereplő- „Tobias Kohn Rabbiner” személyéről van szó. Az ő kezdeményezésére alakult meg Kaposváron 1834-ben a Chevra Kadisa.

A XVIII. század végének legnépesebb települése ugyan Tab volt, de a hitélet központja ebben az időben már áttevődött Toponárra. A zsidók Kaposvárról is ide jártak hitéletet élni.

Toponáron elismert zsidó zenészek éltek, akikről még Csokonai Vitéz Mihály is írt a Dorottyában:

„Ím a toponári zsidók bekerülnek és muzsikájukkal helyükre ülnek
Megperdült lzsák száraz fája,
Zengő szerszámokkal kíséri bandája.
Rá-rá rándítja lzsák pergő muzsikáját
És a Palatinusz elkezdí nótáját.”

Az emancipáció hatására a községben élő zsidók létszáma megállíthatatlanul csökkent. Mind többen és többen költöztek be Kaposvárra.

A 1940-es évek elején Kaposvár lakosságának mintegy 10%-a volt zsidó. Hozzávetőleg 3200-3500 fő élt a városban. A bizonytalanságot az okozza, hogy nem mindegy, az akkori Hitközség létszámát vesszük-e figyelembe, vagy azt, hogy a zsidó törvények értelmében ki számított annak. Ebből a létszámból nem egészen 30 embert nem deportáltak! Két szerelvényvel 1944 júliusának első napjaiban több, mint 5700 főt vagoníroztak be. Az előbb említett létszámnak ez a szám nem mond ellent, hiszen városunkban szállították vonatra a környező települések zsidó lakosait is. A felszabadulás után Kaposvárra csak 320 ember tért vissza a korabeli népszámlálási adatok és az első előljárósági választási névjegyzék szerint. Az ezt követő 1956-os „események” sem hasz-

náltak a Hitközség létszámának. Sokan vándoroltak ki, többnyire az USA-ba.

Mennyire voltak fontosak Kaposváron és környékén a vallási hagyományok? Milyen módon tudják ezeket megtartani ma?

Az 1860-as években kezdték el építeni a zsinagógát, amely két részletben érte el végső formáját. Annak idején a város egyik legnagyobb épülete volt. Az 1970-es években a MIOK a zsinagóga épületét eladta az akkori Tanácsnak. Hozzávetőleg tíz évig állt üresen, és állapota folyamatosan romlott, életveszélyessé vált. Emiatt – gondolom a városrendezési terv is közrejátszott – a zsinagógát lebontották. Nem is akárhogyan: felrobbantották!

Jelenleg a régi „téli templom”-ként emlegetett épület szolgál zsinagógaként, imateremként.

Mi jellemzi a mai hitközségi életet? Milyen eseményeket rendeznek?

A '60-as évek elejétől nincs „valódi” kaposvári rabbi. Egy ideig még Kaposvárt és Nagykanizsát látta el rabbi hol az egyik, hol a másik városban lakva, és tartva istentiszteletet. Ez a megoldás még néhány évig később is megmaradt, de már csak mintegy „utazó” rabbiként. Ezalatt azt értem, hogy Budapesten élt, és csak a hétvégeket töltötte vagy nálunk, vagy Nagykanizsán. Azóta csak a Hitközségünk egy-egy tagja látja el az előimádkozói feladatokat péntek esténként. Néha-néha hívunk kántort a péntek esti istentisztelet megtartására. Ma még megtudjuk ünnepelni a hagyományoknak megfelelő módon az őszi nagyünnepeket (ilyenkor a MAZSIHISZ biztosítja az előimádkozót). A fontosabb ünnepeinket, pl. Chanukka, Púrim, Peszách, Szukkot igyekszünk a hagyományok megtartásával megünnepelni. Ezeket általában a helyi előimádkozó vezet, és igyekszem az ünnepekkel kapcsolatos ismereteket szóban és írásban is átadni a hittestvéreinknek.

(Folytatás az 5. oldalon)

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Kehila díjasok

A Komáromi Zsidó Hitközség javaslatára:

Winkler Miksa

Budapesti lakos. A régió számos zsidó temetője (pl. Ács, Bana, Kapuvár) rendkívüli gondossággal és odaadással való rendbehozatalának elismeréseként.

Kollár Zoltán

A Komáromi Zsidó Hitközség vezetőségi tagja, a Menház épületének 2004 óta tartó helyreállításának koordinálása során végzett többéves önkéntes munkája elismeréseként.

A Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség javaslatára:

Stern Juraj

A Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség vezetőségi tagja, sokéves, a hitközség érdekében végzett önkéntes munkája elismeréseként.

Kehila-Haver díjasok

A Komáromi Zsidó Hitközség javaslatára:

Mátraházi Ferenc

Tatabányai tanár. A széles régió diákjainak Holokauszt oktatása, sok Auschwitz- Birkenau-i emlékút megszervezése és lebonyolítása terén végzett kiemelkedő munkája elismeréseként.

Rédli Margit és Számadó Emese

Rédli Margit, Dél-Komárom város Polgármesteri Hivatala kulturális referense, Számadó Emese, a Klapka György Múzeum igazgatója.

A dél-komáromi zsidó közösség emlékének példamutató ápolásáért, rendezvények megszervezéséért, az antiszemita megnyilvánulások elleni küzdelem terén kifejtett munkájuk elismeréseként.

Padlovics Ágnes és Drozd Milan

Újságírók, a Szlovák Televízió magyar adása komáromi tudósítói. A komáromi zsidó közösség életéről forgatott számos tárgyilagos televíziós riport és ismeretterjesztő anyag többéves munkájának elismeréseként.

A Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség javaslatára:

Kovács Denisa

A dunaszerdahelyi zsidó közösség életének, programjainak megszervezésében végzett sokéves odaadó munkája elismeréseként.

A tatabányai Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület javaslatára:

Moravcsik Ágnes

Tatabánya Megyei Jogú Város Közgyűlésének képviselője, az egyesületet segítő és támogató sokéves munkája elismeréseként.

Halász Róbert

A Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület alelnökéeként a magyar-izraeli kapcsolatok helyi ápolása terén végzett munkája elismeréseként.

Megtört hagyomány

Kialszik az emlékezés lángja?

Szomorú szívvel értesültünk arról, hogy idén már nem került megrendezésre Izraelben a Komáromból és környékéről elszármazottak emlék-összejövetele a deportálások évfordulóján. Az Azkarák lelkes szervezői - mindazok akik hosszú évtizedeken át, a Szentföldön is őrizték az elpusztított közösségeink emlékét -, egyre kevesebben lettek. A még élő, Komáromból a háború után kivándorolt hittestvéreink meggyengült egészségi állapota már nem tette lehetővé az esemény megszervezését. Emlékezések és egyben találkozások is voltak ezek a netanyai összejövetelek. Évente egyszer találkoztak régi szomszédok, barátok, az ő gyermekeik és unokáik Izrael különböző pontjairól... Végleg megtört a hagyomány, s 66 évvel a tragikus események után kialszik az emlékezés lángja?

PA

Kaposvár bemutatkozik

(Folytatás a 4. oldalról)

Milyen a kapcsolatuk van a régió többi közösségével?

Somogyban csak egy működő Hitközség van, a miénk. Nyaranta ugyan tartanak istentiszteleteket Siófokon is, de ott Hitközség nincs. Nagyon jó kapcsolatunk van a pécsi Hitközséggel, ahol rabbi is van. Schönberger András főrabbi urat szoktuk felkérni a Holokauszt megemlékezés istentiszteletének levezetésén kívül az olyan sajnálatos eseményeken, mint a te-

metéseken való részvételre is. Sajnos Dél-Dunántúlon ezen kívül már csak Nagykanizsán, Keszthelyen, Zalaegerszegen és Szekszárdon találunk Hitközséget. A rendezvényeinkre – kulturálisra is – rendszeresen meghívjuk egymást.

Mesélne egy kicsit a közösség összetételéről. Mely generációk alkotják a hitközséget, milyen programok iránt van érdeklődés Önöknél?

Hitközségünk – a vidéki Hitközségekhez hasonlóan – alapvetően két generációra épül. A szüleink generációja, a túlél-

lők, és a „fiatalság” azaz a korombeli nyugdíjasok. Persze van azért, aki még nem érte el a nyugdíj korhatárt, de az elenyésző. Tulajdonképpen csak egy fiatal, 30 körüli házaspár van a tagjaink közt, akik most várják második babájukat. A korosztályom gyermekei elmentek tanulni, elsősorban Budapestre, és a végzés után már nem jöttek vissza. Ők a BZSH tagságát szaporítják. Azt hiszem, ez a generációs összetétel már előre vetíti Hitközségünk jövőjét is.

-r/-

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

Zsidó közösségek öröksége

A második világháború előtti közösségek tárgyaiból és irataiból, a zsinagógák berendezéséből napjainkra alig maradt valami.

A Magyar Zsidó Levéltár (www.milev.hu) kiadványsorozatának most megjelent kötete a zsidó közösségek örökségének felméréseiről készült forrásokat adja közre. A kötetet bevezető tanulmány előzi meg, melyből megismerhetjük a magyarországi zsidó műemlék- és örökségvédelem történetét, illetve a tárgyakkal kapcsolatos zsidó- és nem zsidó attitűdöket.

A kötethez fényképmelléklet tartozik, melyben eredeti, az 1945 utáni felmérésekhez készült fényképek is láthatók. Ezeknek a képeknek egy része üvegnegatívokon maradt meg, napjainkig elrejtve a szélesebb közönség előtt.

A háború és a holokauszt hatalmas pusztítást végzett a zsinagógák épületeiben, berendezéseiben. A zsidó lakosság gettóba zárását követően több településen elhatározták a zsinagóga és a zsidó középületek lebontását, kivéve az építészeti szempontból jelentősnek ítélteteket. Ezek a Zsidókérdést Kutató Magyar Intézet tulajdonába kerültek volna, hogy múzeumként őrizzék meg a kiirtott közösség emlékét.

Az épületek lebontására végül nem került sor, így a magyarországi zsidó szakrális épületek jelentős része – elmentében a „Kristallnacht”-ként elhíresült pogromsorozatban felrobbantott vagy felgyújtott német zsinagógákkal a szintén zömmel felégetett lengyel faszina-

gógákkal – viszonylagos épségben megérték a felszabadulást.

A holokauszt után az elnéptelenedett hitközségeknek komoly gondot jelentett az épületek, zsinagógák fenntartása, a háborús sérülések helyreállítása. A zsinagógákat a kormányrendeletek és a zsidó vallásjog (halakha) is a zsidóság közös tulajdonának tartották, ezért a zsinagógák fenntartása nem csak az egyes hitközségek, hanem az országos

Toronyi Zsuzsanna

enyőszervezet feladata is lett. Az „elárvult templomokkal” kapcsolatban több olyan probléma jelentkezett, melyekre a rabbiknak vallásilag is elfogadható, ugyanakkor racionális elvek szerint is indokolható megoldásokat kellett találniuk. A vélemények optimista tiltást és racionális engedékenységet mutattak egyszerre: ha a jövőben akár egyetlen ember imádkozása is valószínűsíthető, akkor tiltották az épületek eladá-

sát, ha azonban valószínűsíthető volt, hogy a zsinagógában nem fognak már imádkozni – hiszen sok hitközség teljesen elpusztult! – akkor javasolták, hogy addig adják el, amíg az állagromlás miatt nem veszít sokat az értékéből.

A vidéki zsidókra helyben már csak az ingatlan-örökség emlékeztetett: a megmaradt zsinagógák, temetők. Ezeket a helyi lakosság ugyanúgy a zsidók emlékének tekinthette, mint maguk az elszármazott közösségek, akiknek emlékeiben szent helyekké magasztosulva éltek tovább a holokauszt előtti élet helyszínein.

Ma Magyarországon a hajdani közel hatszáz zsidó istentiszteleti célokot szolgáló épületből mindössze ötvenhárom védenek műemlékként. Megmaradási, fennmaradási esélye nyilván azoknak van, amelyeket a helyi közösség új funkcióban használ, azaz saját kulturális közegében elfogad, integrál. Jellemző, és az eredeti funkcióhoz leginkább méltó, ha az egykori szakrális épületeknek kulturális funkciót találnak.

A Makor, Magyar Zsidó Levéltári Füzetek 7. számában közzétett forrásszövegek új, mindeddig nem feltárt ismereteket nyújtanak a magyarországi zsidók történetének tanulmányozásához. A források a zsidó tudománytörténet talán legfiatalabb területére, a zsidó tárgyi örökség tanulmányozásához nyújtanak információkat. Az ingó és ingatlan értékek összeírására, felmérésére Magyarországon egészen addig nem volt példa, amíg ezt az örökséget hatalmas pusztulás nem érte, amíg el nem pusztult és veszett az épületek, könyvek, iratok és szertartási tárgyak jelentős része.

A közölt források 1945 szeptembere és 1960 között keletkeztek. A tizenöt év alatt nagy változáson ment át a magyar zsidó közösség, s ennek nyomai megfigyelhetők a műemlékekhez, zsidó tárgykultúrához való viszony alakulásában is. A forrásokban olvasható helyzetértékelések természetesen szorosan összefüggenek a politikai helyzettel is, de a kötetben tudatosan csak a kulturális javakról van szó.

Toronyi Zsuzsanna

A kötet megrendelhető a Komáromi Zsidó Hitközség titkárságán és a kile@menhaz.sk címen, ára: 2200 Ft.

„Velünk éltek”

A nagymegyeri zsidóság története

A KZSH kiadásában megjelent Varga László könyve, „Velünk éltek” – a nagymegyeri zsidóság története címmel. A könyv a kile@menhaz.sk címen megrendelhető. Ára 4 EUR, postaköltséggel és csomagolással 5 EUR.

Augusztusban a régió könyvtárai számára a köteles példányokon túl ajándékoztunk a kiadványból.

Őszre több könyvbemutatót is tervezünk, kiemelve a hasonló művek kiadásának fontosságát.

A zsidó újév alkalmából új sorozatot indítunk a Hitközségi Híradóban. Tíz évvel ezelőtt *Elmesélem az életem címmel* interjúsorozat jelent meg az újság hasábjain a Holokauszt túlélőivel. Új vállalkozásunk keretében a vészkor-szak után született hittestvéreink generációját mutatjuk be, elsősorban olyan életutakat, amelyek Komáromban kezdődtek, de a történelem és az események sodrában máshol folytatódtak. Reményeink szerint e történetek által kirajzolódik majd a komáromi közösség második világháború utáni története.

Az első interjúalanyunk a ma Izraelben élő **Holczer Pali**. A Hitközségi Híradó szerkesztősége várja az olvasók ötleteit, javaslatait, kivel is szeretnének interjúkat olvasni. E-mail címünk: kile@menhaz.sk

Komáromtól Beer Sheváig – beszélgetés Holczer Palival

Holczer Pali a nevem. 52 éves vagyok. Komáromban születtem, lágert megjárt szülők gyermekeként. Van egy nővérem Ági, aki 1968-ban disszidált,

Sydneyben él vagy 30 éve. A disszidálása, a család szétszakadása nagyon befolyásolta és meghatározta az életem, gondolkozásom és az életstílusomat. Megboldogult szüleim szeretetükkel a család szétválása ellenére is igyekeztek jó és szép gyerekkort biztosítani nekem. Pozsonyban jártam egészségügyi középiskolába és ebben a mai napig ezen a területen dolgozom. 20 éve élek Izraelben, Beer Shevan.

Hogyan emlékszel vissza a Komáromban töltött évekre?

Komárom nagy hátassal volt és a mai napig is nagy hátassal van rám. Szerettem a várost, szeretem a komáromi embereket. A gyerekkorom és a fiatalságom minden lépese oda köt. Most, ahogy írom ezeket a sorokat, visszapörög a film, mikor bicikliztem a szigeten, kajakoztam a Holt- Vágon, sokat fürödtem, csúszdáztam a strandon, de a filmkockákat beárnékolják a „Nemzetbiztonság” – STB heti látogatásai nálunk, otthon, a rettentő kihallgatások az ő területein a vasrácsos ajtók mögött, a megalázó testi vizsgálatok a határon, hacsak moziba vagy koncertre mentem át Dél-Komáromba. Kemény időszak volt ez számomra, mert hosszú évekip tartott. Ezek a vegyes érzések arra utalnak, hogy nem is tudom mi volt a jobb. Az egyetlen menedékünk a mi kis családkunk volt.

Milyen kapcsolatod volt a Komáromi Zsidó Hitközséggel?

Az édesapámmal, ha titokban is, eljártunk a templomba. Emlékszem a Gutmann bácsi csengő hangjára az imák-

nál, a téli estékre, mikor készített a Bar Micvamra. Ez a nagy nap 1971. március 6-án volt a zsinagógában bespalettázott ablakok mögött, nehogy „kitudódjon”. Természetesen minden nagy ünnepen a templomban voltunk; ez egy élmény volt számomra. Ebben évben mikor az aszkaran meggyújtottak a mécsesek szintén visszaemlékeztem az elhunyt hittestvéreinkre. Magam előtt láttam őket a „saját” helyükön. Mi zsidók azért nagyon gyakorlatiasak vagyunk, még a strandon is együtt szoktunk lenni az úgynevezett „zsidó sarokban”, ahol megtárgyaltuk a menő ügyeket. Idős hittestvéreinket nagyon szerettem...ők olyan bölcsek, jók, „nagyok” voltak az én szememben.

Közel 20 éve élsz Izraelben. Miért és mikor döntöttél az aliázás mellett?

Az idő telt, a gyorsmentő szolgálaton dolgoztam. Barátaimmal olvastuk a napi sajtót, ahol kerestük a kétértelmű szavakat, amelyek befolyásolhatták a rendszerváltozást. Lassan, de biztosan ez 1989-ben be is következett. Részemre ez megváltás volt, vége lett a lelki terrornak, eufóriában éltem. 1990 elején egy családi Bar Micvara voltam hivatalos az édesanyámmal Izraelbe. Ez az út adta meg az első gondolatot, hogy itt éljek. Komolyan kezdtem foglalkozni ezzel, és a kirándulások helyett elkezdtem érdeklődni az itteni életéről, megélhetési lehetőségekről. Az utolsó lökést elhatározásomban az az esemény határozta meg, hogy az „én” Komáromomban felpofoztak, mert szemét zsidó vagyok, mert minden rosszért én, mi zsidók vagyunk a hibásak. A pofon nem is fájtna annyira, ha nem lett volna körülöttem egy pár „jó barát”... akik ezt gúnyos mosollyal végignézték. Az eufória, amiről beszéltem ezekben a pillanatokban rögtön elszállt, viszont az elhatározás megalapozódott, elmenni innen.

Hogyan tudtál beilleszkedni az izraeli társadalomba? Mennyire volt nehéz a nyelv elsajátítása?

Aránylag nagyon rövid időn belül a

szüleimmel együtt, mint új ollék, tele ideológiával a szívben leszálltunk a Ben Gurion repülőtérre. Érdekesekek, meghatók, furcsák voltak az első napok, hetek Izraelben. Nem is kellett sokáig várniuk és érezhettük az igazi izraeli életet. Elkezdődött az első Öbölháború. Paradox módon gázmaszkokkal jártam ivritet tanulni és kezdeni, megszokni az új életet. A nyelviskola után rögtön elkezdtem dolgozni és tanulni az egyetemen, amit Szlovákiában nem lehetett, csak azért, mert magyar, zsidó, disszidens családból vagyok. A tanulmányaim sikerrel jártak, dolgozom, és nagyon örülök elhatározásomnak, hogy alijáztam. Talán ez volt életem legjobb döntése. Ha őszinte akarok lenni saját magammal szemben, meg kell mondanom, hogy Komáromot a mai napig szeretem, szeretek visszajárni, szeretek a barátaimmal lenni, jó érzés kimenni a temetőbe, ott lenni egy kicsit a sírok mellett, imádkozni az elhunytakért.

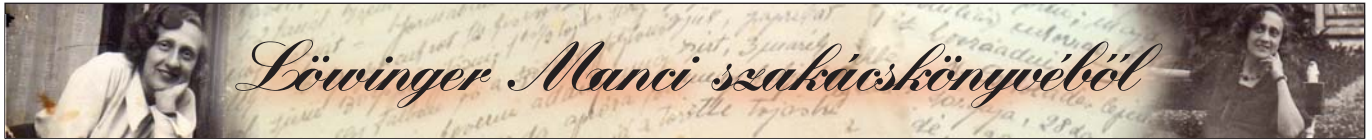
Mesélnél egy kicsit a családról?

1991 Hanukakor – a fény ünnepén megismertem egy lányt **Orlyt**, akivel azóta együtt vagyunk, van 2 gyermekünk, egy 15 éves fiú – **Shai** (ajándék) és egy 11 éves kislány – **Ayelet** (őzike). A család volt párszor Komáromban, érdekelték őket a gyökerek, de végül is azt mondták, jobb otthon. Sokat gondolkoztam ezeken a szavakon, és rájöttem, hogy nekem ott az otthonom ahol a gyerekeim vannak....

Közeledik Rosh Hasanah. Mit üzenél a Hitközségi Híradó olvasóinak?

Ezúton szeretnék kívánni minden hittestvéremnek boldog ünnepeket. Kívánom, hogy az elkövetkező évet éljétek át jó egészségben, boldogságban, békében, lelki nyugalomban.

Jom Kippurkor, az Engesztelés napján csináljunk egy lelki számlát, imádkozzunk, hogy a Mindenható bocsássa meg bűneiket, legyünk jók egymáshoz.

Hirsl Horovitz kedvelt süteménye

Sáj (Shmuel Josef) Agnon, akit 1966-ban irodalmi Nobel-díjjal tüntettek ki, regényeinek és novelláinak témáját a galíciai zsidóság életéből merítette. A hagyományokon nevelkedett, babonák, népmondák közt élő falusi zsidóság különös világát ábrázolta. Hirsl Horovitz a „Szípúr Pásút”, illetve „Szimpla Mese” komplikált főhőse. Hirsl fiatal Yeshive bocher a 20. század elején, szüleivel a galíciai Shebos nevű kisvárosban élnek. A szülőknek fűszerüzletük van, jól keresnek, és fontos nekik, hogy egyetlen gyermekük jó sioduchot találjon, illetve a gazdag falusi Miná Zimlichel házasodjon össze. Miná szép és jólnevelt, de Hirsl szerelmes a szegény árva Blumá Náchtbá. Blumá messzi rokona Bárúch-Méir, Hirsl apjának, és miután szülei árván hagyták, a Horovitzékhoz fordult. Ciril, Hirsl anyja, befogadta Blumát cselédnek.

Hirsl tudja, hogy szüleinek a legfonto-

sabb szlogenje- Inkább ezer halál és nem egy szegény. Shebósba a legnagyobb szegény az, hogy gazdag fiú szegény és árva lánnyal házasodjon. A Horovitz és a Zimlich családok találkoznak ünnepi eljegyzési vacsorán. Az asztal roskadásig teli van a legfinomabb ételekkel, a szerencsétlen Hirsl próbál passzívan fellázadni, illetve nagybácsijára emlékezve, aki vegetáriánus volt elhatározta, hogy ő nem vesz részt a nagy lakomán, és nem eszik semmit.

Tányérja üres maradt, szülei nem szóltak rá, nehogy szegényt valljak. Mikor az asztalra kerültek az édességek, Hirsl nem tudott tovább ellenállni és a szilvás süteményből többször is evett.

Idit Sechter-Fiel kiadott, egy különleges szakácskönyvet, amelyben híres regényekben említett ételeket írt le. Így jutottam Hirsl kedvelt süteményéhez, kipróbáltam és csodálkozásomra kis

különbséggel az én régi szakácskönyvemben hasonló receptet találtam.

A hozzávalók:

3 pohár kukoricaliszt, 1 pohár cukor, 1/2 pohár gríz, 3 egész tojás, 2 tasak sütőpor, 2 dl tejföl, 40 dkg vaj, 40 dkg durvára vágott dió, 20 dkg aszalt szilva, kevés szegfűszeg és fahéj

Elkészítés:

A sütőt 180 fokra előmelegítjük. A formát kikenjük, az aljára sütőpapírt teszünk. Az hozzávalókat összedolgozzuk, a tésztát a formába öntjük, és 70-80 percig sütjük. Az én receptkönyvem változata- kukoricaliszt helyett rendes liszt, és a dió helyett mandula.

Boldog Új Évet kívánok. Sháná Tová.

Orna Mondshein,
Ashkelon, Izrael.

Kile Kaleidoszkóp

Temetői hírek

A nyári hónapokban folytatódott a temető általános takarítása. A KZSH vezetése tárgyalt a temetői reklámtáblák bérleti díjával kapcsolatban. A megbeszélések jelenlegi állása szerint a bérlő októbertől ismét a korábban megállapított díjat fizeti.

Az őszi ünnepek miatt a temető nyitva tartása az alábbiak szerint módosul:

2010. szeptember 8.	szerda	Erev Rosh Hasanah	12:00-ig
2010. szeptember 9.	csütörtök	Rosh Hasanah I. nap	zárva
2010. szeptember 10.	péntek	Rosh Hasanah II. nap	zárva
2010. szeptember 17.	péntek	Erev Jom Kippur	12:00-ig
2010. szeptember 22.	szerda	Erev Szukkot	12:00-ig
2010. szeptember 23.	csütörtök	Szukkot 1. nap	zárva
2010. szeptember 24.	péntek	Szukkot 2. nap	zárva
2010. szeptember 29.	szerda	Szukkot 7. nap	zárva
2010. szeptember 30.	csütörtök	Szukkot 8. nap	zárva
2010. október 1.	péntek	Simchat Tora	zárva

Október 2-től a temető az eredeti rend szerint látogatható.

A Menház felújítása

A nyári hónapokban tovább folytatódik az épület udvar felőli részének felújítása. Reményeink szerint az őszi ünnepek idejére a munkálatok befejeződnek és a teljesen megújult épületben köszönhetjük az 5771. zsinagógai Új Évet.

Az Eötvös utca 9. hírei

A ház tetejének rossz műszaki állapota miatt a nyári hónapokban a hitközség vezetése tovább kereste a megoldási lehetőségeket a mielőbbi tetőcsereire. A tárgyalások jelenleg is folynak, ezek eredményéről szeptemberi számunkban olvashatnak. Továbbra is folyik az elmaradt bérleti díjak behajtása, e témában a nyár folyamán sikerült jelentős eredményeket elérni.

Látogatás...

Július elején Komáromba látogatott az újonnan alakult Pöstyén-Trencsén Zsidó Hitközség fiatal elnöke JUDr. Ivan Eckmann. Az elnök urat Pasternák Antal, a KZSH elnöke fogadta, bemutatta a Menház épületét és hitközségünk aktivitásait. Mindketten reményüket fejezték ki a további együttműködésben.

Roš Hašana 5771

Rozhovor s **Pavelom Franklom**, výkonným predsedom ÚZ ŽNO v SR

Stali ste sa predsedom ÚZ ŽNO na jeseň minulého roka. Ako hodnotíte toto krátke obdobie?

Ako jedno z najťažších v mojom živote. Dvadsať rokov som členom Prezídia ÚZ ŽNO a domnieval som sa, že v princípe viem, do čoho idem. Množstvo každodenných úloh, ale najmä nedoriešených vleklých problémov ma zaskočilo. Trend transparentnosti, zásluhovosti a otvorenosti v každom smere mnohých zastihol nepripravených. Som však presvedčený, že sme na dobrej ceste a nakoniec väčšina pochopí, že pre budúcnosť niet inej cesty.

Aké sú priority vedenia na najbližšie obdobie?

Svoje priority som prezentoval pri kandidatúre a aj váš časopis ich už zverejnil. Sú nimi práca s mládežou, užší kontakt s jednotlivými obcami a obecne služba celej komunite. V najbližšom období nás čaká dokončenie koncipovania nových stanov, ktorých prijatie mešká už viac ako osem rokov. Ďalej sme sa rozhodli zorganizovať Letnú Makabiádu a samozrejme nesmiem zabudnúť na pomoc obciam pri zabezpečovaní bohoslužieb na Vysoké sviatky.

Ako oslavujete tieto sviatky vy?

Žiaľ, v rodnej Žiline už viac ako dvadsať rokov nemáme pravidelné boho-

služby. Stretávame sa však najmä pri významných sviatkoch. Ako sa za posledné roky stalo už zvykom, budeme mať bohoslužby v malej synagóge, kde si pod vedením rabi Stiefela pripomenieme Vysoké sviatky.

Tesne pred sviatkami organizujete makabiádu a stretnutie ČR - SR. Mohli by ste nás informovať o cieľoch podujatia? Koľko záujemcov očakávate?

Makabiáda má za ambíciu byť najväčším stretnutím komunity u nás. Cieľom je stretnúť sa a umožniť kontakt čo najväčšiemu počtu členov komunity. Šport je dobrý prostriedok na to a pôvodne sme chceli zorganizovať aj zasadnutie Prezídia ÚZ ŽNO počas makabiády. Termín však koliduje s Európskym dňom židovskej kultúry, a tak sme zasadnutie prezídia posunuli. Dúfame, že sa na makabiáde zúčastní okolo 150 detí a dospelých.

Snaží sa zväz pomôcť malým komunitám pri oslavách sviatkov?

Zväz, tak isto ako po minulé roky, bude finančne zabezpečovať príchod predmodliacich pre tie komunity, ktoré si už sami nevedia z vlastných zdrojov zabezpečiť túto činnosť na Vysoké sviatky. Ide hlavne o komunity na južnom Slovensku.

Aký je odkaz predsedu ÚZ ŽNO v SR k novému roku 5771?

Tradícia nám okrem iného hovorí, že by sme sa pri príležitosti sviatkov mali zamyslieť nad sebou, nad naším konaním a aj nad tým, ako by sme mohli byť čo najviac užitoční svojmu okoliu.

Nechcem sa stavať do pozície mentora, ale mojím odkazom je:

Menej hovoriť, viac robiť a zamyslieť sa nad tým, čím som konkrétne ja sám prispel k tomu, aby naša komunita prosperovala lepšie ako doteraz.

-p-

Európsky deň Židovskej Kultúry

(Pokračovanie zo strany 1.)

Záujemcovia sa môžu registrovať najneskôr do 31. augusta 2010 na adrese kile@menhaz.sk Obed je bezplatný.

13:30 – V očakávaní sviatkov – prednáška (**Anett Turi**) o blížiacich sa Vysokých sviatkoch.

14:00 – Židovstvo a umenie – prednáška akademickej maliarky **Miriam Neiger Fleischmann**

Miriam Neiger Fleischmann sa narodila v Komárne, keď mala rok, jej rodina sa presťahovala do Jeruzalemu, kde odvtedy žije. Ročne niekoľko ráz navštívi naše mesto, pretože tu má aj svoj ateliér. V roku 2010, pri príležitosti Európskeho dňa židovskej kultúry, je jej témou židovstvo a kultúra.

14:30 – Prečo potrebuje pán Kohn štyri chladničky?

Kultúrny antropológ Richard Papp bude hovoriť o židovskom humore, svoju prednášku obohatí vtipmi a historkami.

Richard Papp už dlhé roky skúma otázku židovského humoru predovšetkým v prostredí synagógy na námestí Bethlena v Budapešti. O tejto téme vydal aj publikáciu.

15:15 – Odovzdanie cien Kehila a Kehila Haver v synagóge

15:30 – Koncert skupiny Zmirim

Mladú klezmerovú skupinu tvoria žiaci hudobnej školy pri budapeštianskej Lauderovej škole. Skupinu Zmirim, ktorá prvýkrát vystupuje v Komárne, vedie Anna Nagy a Anna Radó.

Program organizuje ŽNO v Komárne. Vyhradujeme si právo zmeny programu.

Podporujú nás: mesto Komárno, JHF, Nadácia Pinus, The Rothschild Foundation Europe, European Jewish Fund, JDC, MAZSIHISZ

Vstup je bezplatný!

Program modlitieb na Vysoké sviatky roku 5771.

8. septembra 2010., streda, 18:30

Erev Roš Hašana

Začiatok židovského Nového roka. Po večernej modlitbe vás so slávnostnou večerou očakávame v sále Zoltána Wallensteina.

Slávnostný prejav: Pál Megyes, budúci rabín

9. septembra 2010., štvrtok, 18:30

1. deň Roš Hašana

V prvý deň sviatku poobede sa robí tradičný tašlich, v Menháze sa v rámci nášho seriálu Učebňa budeme spolu učiť o zvykoch židovského Nového roka, na úrovni začiatočníkov, odporúčame každému.

10. septembra 2010., piatok, 18:30

2. deň Roš Hašana

Sviatok sa skončí práve v túto hodinu, po poobedňajšej modlitbe privítame sobotu. Šabat Hagadol je jedinou sobotou v priebehu 10 dní pokánia a má mimoriadny význam medzi židovskými sviatkami. Uvítajme túto sobotu spoločne. Po uvítaní bude v sále Zoltána Wallensteina kидуš. O tejto sobote a o 10 dňoch pokánia sa budeme spoločne učiť v rámci programu Učebňa v Menháze.

17. septembra 2010., piatok, 18:30

Kol Nidre

Začiatok pôstu: 18:42

Je to výnimočná príležitosť, keď sobota sobôt pripadá na Jom Kippur – najväčší židovský sviatok a teraz naraz uvítame Jom Kipur a sobotu.

Slávnostný prejav: Pál Megyes, budúci rabín

18. septembra 2010., sobota, 10.00

Jom Kippur

Koniec pôstu: 19:45

Doobeda sviatku Jom Kippur už tradične spomíname na zosnulých (MAZKIR), teraz sa budeme spoločne učiť v rámci programu Učebňa v Menháze.

O 19.00 hod. sa vrátíme do synagógy a modlíme sa záverečnú modlitbu Neila, havdalou sa rozlúčime so sviatkom, 25-hodinový pôst ukončíme spoločne konzumáciou mliečnych produktov.

26. septembra 2010., nedeľa, 14:30

Sukot

Sviatok stánkov budeme v klube Šalom spoločne oslavovať v stánku, ktorý sme vlni obdržali ako dar. Prídte, očakávame vás so zaujímavým programom.

Vážení čitatelia, prosíme vás zaznamenať si naše programy do svojich kalendárov. Je nás málo, a preto pokladáme za mimoriadne dôležité, aby ste všetci prišli. Definitívny program zverejníme v augustovom čísle. Hostom klubu Šalom bude rodina Vajnorsky z Jeruzalema.

-P-

Pri príležitosti Európskeho dňa židovskej kultúry budú cenou Kehila a Kehila Haver ocenení:

Cena Kehila

Na návrh ŽNO v Komárne:

Miksa Winkler – Obyvateľ Budapešti, ako uznanie za mimoriadnu starostlivosť a obetavosť pri obnovení židovských cintorínov v regióne (napr. Ács, Bana, Kapuvár).

Zoltán Kollár – Člen vedenia ŽNO v Komárne, ako uznanie za mnohoročnú (od roku 2004) obetavú, dobrovoľnú prácu pri koordinácii rekonštrukcie Menházu.

Na návrh ŽNO v Dunajskej Strede:

Juraj Stern

Člen vedenia ŽNO v Dunajskej Strede, ako uznanie dobrovoľnej práce vykonanej v záujme ŽNO.

Ceny Kehila-Haver

Na návrh ŽNO v Komárne:

Ferenc Mátraházi – Stredoškolský profesor z mesta Tatabánya. Ako uznanie za vynikajúcu prácu vykonanú v oblasti výučby o holokauste pre študentov a za organizovanie pamätných ciest do Osvienčimu – Birkenau.

Margit Rédlí a Emese Számadó – Margit Rédlí je kultúrnou referentkou na Mestskom úrade v Komárome, Emese Számadó je riaditeľkou Múzea Györgya Klapku. Za príkladnú prácu v oblasti udržiavania pamiatky židovskej komunity mesta Komárom, za organizovanie akcií a za uznanie ich práce v oblasti boja proti antisemitizmu.

Ágnes Padlovics a Milan Drozd – Žurnalisti, spravodajcovia maďarského vysielania STV v Komárne. Ako uznanie za ich viacročnú prácu, natočenie celého radu objektívnych reportáží o živote komárňanskej komunity a za vypracovanie populárno-vedeckých materiálov.

Na návrh ŽNO v Dunajskej Strede:

Denisa Kovács – Ako uznanie za mnohoročnú obetavú prácu v organizovaní programov pre židovskú komunitu v meste.

Na návrh Maďarsko – Izraelskej spoločnosti Hanny Szenes z mesta Tatabánya:

Ágnes Moravcsik – Poslančka Mestského zastupiteľstva štatutárneho mesta Tatabánya za mnohoročnú podpornú a pomocnú prácu pre spoločnosť priateľov Hanny Szenes.

Róbert Halász – Podpredseda Maďarsko – Izraelskej spoločnosti priateľov Hanny Szenes, ako uznanie za prácu vykonanú v oblasti udržiavania kontaktov medzi Maďarskom a Izraelom.

Návšteva v Menháze

Začiatkom júla navštívil Komárno novozvolený mladý predseda ŽNO Piešťany – Trenčín, JUDr. Ivan Eckmann. Privítal ho predseda našej ŽNO, Antal Pasternák, ukázal mu budovu Menház a oboznámil ho s našimi aktivitami. Obidvaja predsedovia vyjadrili nádej budúcej spolupráce.

Správy sekretariátu

Sekretariát ŽNO v Komárne bude po letnej prestávke otvorený v pondelok medzi 15:00-17:00 hod. a vo štvrtok medzi 10:00-12:00 hod. Po predbežnom dohovore je možný aj iný termín návštevy. Kontakt na pani riaditeľku: telefón 7731-224, e-mail: menhaz@menhaz.sk

V priebehu jesenných sviatkov bude kancelária zatvorená:

8. septembra 2010	streda	Erev Roš Hašana
9. septembra 2010	štvrtok	1. deň Roš Hašana
10. septembra 2010	piatok	2. deň Roš Hašana
17. septembra 2010	piatok	Erev Jom Kippur
23. septembra 2010	štvrtok	1. deň Sukot
24. septembra 2010	piatok	2. deň Sukot
29. septembra 2010	streda	7. deň Sukot
30. septembra 2010	štvrtok	8. deň Sukot
1 októbra 2010	piatok	Simchat Tora

1. a 15. septembra je štátny sviatok a sekretariát bude zatvorený.

Obnova Menház

V letných mesiacoch pokračovali rekonštrukčné práce na zadnej strane budovy, veríme, že už na jesenné sviatky sa práce ukončia a v úplne obnovenej budove budeme spoločne vítať Nový rok 5771.

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Spravodajcu, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a klub Šalom podporili: darcovia, ktorí si priali zostať v anonymite. Ďakujeme!

✧ Prvý septembrový víkend bude v Bojniciach letná Makabiáda. Táto celoštátna akcia poskytuje možnosť účasti v rozličných športových disciplínach.

✧ Naša knižnica Bélu Spitzera obdržala ďalšie publikácie z verejnej súťaže, očakávame čitateľov.

✧ ŽNO aj naďalej očakáva dobrovoľníkov na práce, súvisiace s usporiadaním knižnice.

✧ Vedenie ÚZ ŽNO zaslalo na vyjadrenie návrh nových stanov a definitívnu verziu volebného poriadku. V tejto záležitosti vznikne uznesenie na jeseň v Košiciach na zasadnutí vedenia.

Správy z Ulice Eötvösa č. 9.

Z dôvodu zlého technického stavu strechy budovy vedenie ŽNO v priebehu leta ďalej hľadalo možnosti riešenia na čo najskoršiu výmenu strechy. Momentálne prebiehajú rokovania a o výsledku vás budeme informovať v septembrovom čísle.

Aj naďalej pracujeme na tom, aby sme vymohli nezaplatené nájomné, tu sme dosiahli značné výsledky.

Blahoželáme – svadba v Bratislave!

V synagóge na Heydukovej ulici v Bratislave sa 1. augusta 2010 za hojnej účasti rodinných príslušníkov, priateľov a známych konala tradičná židovská svadba Lenky Šillerovej a Tomáša Potoka. Mladomanželom z Nity a ich rodinám blahoželáme. Mazl Tov!

SPRAVODAJKA

Myšlienky pred začiatkom roku 5771

Židovský kalendár píše mesiac elul. V týchto dňoch sa pripravujeme na Vysoké sviatky. V tomto roku to bude veľmi skoro, na začiatku septembra sa začínajú tradičné sviatky, nazývané aj dni pokánia.

Mesiac prípravy je aj obdobím spomienok. Minulý rok priniesol mnoho zmien v živote našej komunity v regióne. ÚZ ŽNO zvolilo nové vedenie, uskutočnili sa voľby do parlamentu tak na Slovensku, ako aj v Maďarsku.

Programy organizované našou ŽNO sa realizovali vo vyšľapaných koľajach, vzdelávali sme, vyučovali a sprostredkovali kultúru pre každého. Môžeme povedať, že sme úspešne zdolávali prekážky, mesačne aspoň raz sme zorganizovali programy, v rozličnom štýle, niekedy pre širšie obecnstvo, inokedy pre menej ľudí. Do sviatkov ukončíme značnú časť už šesť rokov trvajúcej rekonštrukcie Menházu. Našou spoločnou úlohou je, aby sme ob-

novenú budovu naplnili tak zvonku, ako aj zvnútra – hodnotným obsahom.

V priebehu trojmesačnej letnej prestávky sme pripravili celý rad programov. Nami vydávaný Spravodaj sa obohatí novými rubrikami. Naša komunita sa stala vydavateľom, vyšla prvá kniha, farebná publikácia bude slúžiť návštevníkom, turistom, ktorí zavítajú do Komárna.

Seriál jesenných programov sa začne Európskym dňom židovskej kultúry. Už tradične v tento deň dokorán otvoríme bránu Menházu a môžu k nám prísť návštevníci, záujemcovia o našu kultúru, z okolitých miest a obcí. Veríme, že celodenný program poskytne nezabudnuteľný zážitok všetkým generáciám.

Tri dni po tejto akcii nasleduje Roš Hašana, Nový rok. To, že v Komárne udržujeme židovstvo, dokazuje aj to, že aspoň počas týchto dní sa modlíme v synagóge, stretneme sa pri príleži-

tosti sviatkov, spolu sa učíme a modlíme. Toto je mimoriadne dôležitá úloha. Vieme, že našim súvercom hebrejské písmená hovoria už iba veľmi málo, preto sa boja prísť, alebo nevyužívajú túto príležitosť. Naším cieľom je, aby sa to nestalo, aby sme boli spolu. Sviatočné bohoslužby sú časťou procesu vzdelávania, je možné kedykoľvek sa zapojiť, poskytneme vysvetlenie každému. Máme fonetické modlitebné knižky, ktoré pomôžu v orientácii v tomto zázračnom svete.

Úcta k tradíciám, osobná účasť, to je jediná cesta v záujme budúceho židovského života v Komárne, a preto prosíme každého, prídte, stretnime sa spolu. Naša komunita je už veľmi malá, potrebujeme aj Vás. Všetky programy sú verejné. Prídte a buďte účastníkmi našich sviatkov.

Stretneme sa v Menháze!

Redakcia Spravodaja

Európsky deň židovskej kultúry

Komárno, 5. septembra 2010

10:00 – III. regionálne stretnutie židovských náboženských obcí a komunít

Téma: Ako sa vidíme my? Ako nás vidia iní?

Úvodná téma: Čo si myslia maďarskí mladí zo Slovenska o Židoch?

Erzsébet Fanni Tóth (maturovala na Gymnázium H. Selyeho v Komárne, študovala v Holandsku a teraz študuje vo Viedni).

„Je všeobecne známe, že v mladej generácii je prítomná a priebežne sa aj

rozširuje nenávisť voči cudzincom. Vo svojej prednáške budem hovoriť o tom, aký obraz si vytvorili mladí Maďari na Slovensku o Židoch. Výsledky odzrkadľujú názor cca 2500 stredoškôľakov a cca 600 vysokoškôľakov. Budem hovoriť aj o tom, aký je postoj mladých k väčšinovej spoločnosti, k mladým v Maďarsku, resp. k iným etnikám žijúcim v ich blízkosti, napr. k Rómom. Mojim cieľom je, aby som upozornila na markantnú prítomnosť predsudkov voči etnikám, resp. aby som poukázala na fakt, že v

rozličných kútoch Slovenska sa tieto javy prejavujú rôznym spôsobom.“

Stalo sa už tradíciou, že v prvú septembrovú nedeľu doobeda sa stretnú v komárňanskej synagóge predstavitelia ŽNO a komunit z regiónu. Program je prístupný pre každého záujemcu. Na stretnutí diskutujeme o aktuálnych otázkach spoločenského života.

Ako sa vidíme my? – Pál Megyes budúci rabín

12:00 – Košer obed v Menháze – Bina Stiefel, rabinova manželka z Piešťan, pripraví zaujímavé, chutné jedlá.

(Pokračovanie na strane 4.)

Všetkým čitateľom prajeme šťastlivý Nový rok! Šana tova 5771!